

שני דיני פרק שלשה עשר כתובות

קו.

עין משפט נר מצוה

א מיי פכ"א מהל
סנהדרין הל' ו פ"ו
מהל' ת"מ הל' י סמג לאוין
קט טו"ש"ע ח"מ סי' טו
סעי' א ובהג"ה וסעי' ב:
יא ב ג ד מיי פ"ד מהל'
שקלים הל' ד:
יב ה מיי שם הל' ו:
יג ו ד מיי שם הלכה א
כ:
יד ה מיי שם הלכה ד:

תוספות ר"ד

אחתיה קמיה אמר האי
עשה והאי עשה עשה
דכבוד תורה עדיף סלקיה
לדינא דיתמי ואחתיה
לדיניה כיון דחזי בעל
דיניה הכי איסתתים
טענתיה. רב ענן הוה רגיל
אליהו דהוה מתני ליה סדר
אליהו כיון דעביד הכי לא
אתא יתיב בתעניתא ובעא
רחמי ואתא ואפ"ה הוה
מבעית הוי יתיב בתעניתא
ומתני והיינו דאמרי סדר
אליהו רבה וסדר

האי עשה והאי עשה. מלות הדיינים עשה ושפטתם לדקי: **עשה דכבוד תורה.** דינייה דהאי גברא דהוא עשה דליכא כבוד תורה דרב ענן זהדיה עדיף: **סדר אליהו רבה.** שלמד חוץ למדינה. סדר אליהו זוטא שלמד בתוך המדינה: **הוה רישאה.** כעס של מקום ובה רעב לעולם: **די מיפטרי.** תלמידיו ממנו לעמוד

מבית המדרש: **הוה פיישי גביה.** אורכי שלחנו תרי אלפים ומאתים דכתיבי עשרים לחם ולחם כבורים הא עשרים וחד וכרמל הרי עשרים ומתניין וכל אחד לפני מאה איש הרי תרי אלפין ומאתים: **בגליסר אמוראי.** השומעין מפיו ומשמעין לרבים זה מכאן וזה מכאן ומלפנים ומלאחר ומתחלקין למקומות הרבה שהיה העם רב: **וכפי ליה ליומא.** מחפיל את החמה ובורים ניכר בל"י: **מגיהי ספרים.** של כל אדם ואדם שאסור להשהות ספר שאינו מוגה: **משום אל תשכן בהליך עולה** ורלו בית דין שהיו ממעללין בדבר והפקירו תרומת הלשכה לך: בית אבטינס וזיית גרמו במסכת יומא (דף נח. ת.): **בדצני.** פרכות שכנגד הפתחים לדגישותא עבדי ואיני תחת צנין אל כל זורח צנין כגון פרכות המגדלות צין היכל לקדים שהיו במקדש שני במקום אמה טרקסין שעשה שלמה בצנין ראשון ואנשי הגולה עשו את היכל גבוה מאלד ולא יכול צנין צעזי אמה להתקיים בגובה כזה) ולהרחיבו לא יכלו לפי שמקצרים את היכל או את קדשי הקדשים ועשו שתי פרכות וזיניהם אמה כדאמרין במסכת יומא (דף נח. ת.) ואותן פרכות נעשו מקדשי צדק הצית: **ז' שערים.** לעזרה: **שטים בדצני.** תחת אמה טרקסין: **ושטים נגדן צעניה.** להבדיל צין עליות היכל לעליות קדשי הקדשים וגם הן במקום אמה טרקסין: **המגדלות צניהן לפרה.** בחצרות הצנויות בסלעים צירושלים ותחתיהם חלל מפני קבר התבוס כדתנן במס' פרה (פ"א משנה ג) ומייתין לה בצדק הישן תחת המטה (סוכה דף כה.) וצאין נשים עוברות ויולדות שם ומגדלות שם צניהם ללזכר פרה אדומה לעסוק בשריפתה ומילוי מימיה ולהזות כל שצעה על כהן השורפה כדאמרין במסכת יומא (דף טז. ת.) ומעלה זו עשו לה להתעסק בה תימוקות שלא נטמאו מימיה מפני שזולו זה לעשותה בטובל יוס כדתנן (משנתאן היו הכהן השורף את הפרה ומטבילין אותו להזיל מלצן של זדוקין שהיו אומרין במעורבי שמש היתה נעשית: נשים יקרום. עשירות: מפרינסום. בלצוה וקסות: כלי

תורה אור השלם

1. יאמר משרתו מה אמן זה לפני מאה איש ויאמר הן לעם ויאבדו כי כה אמר ה' אבל ודוותר: מליכס ב ד מ

הגהות הב"ח

(א) גמ' צ' צב"ה. י"ב פי רש"י בגמ' י"ב צ' דבר היא המחילה המבדלת בין הקדש ובין קדש הקדשים: (ב) תוס' ד"ה שצעה כו' מנייה הוה ואיכא וזא דאמר שבעה הוה ואיכא מנא דלמח' תמשה וכו': (ג) בא"ד הן תנאי מברייתא ממתיני דמדות כו':

מוסף רש"י

שבעה כנגד שבעה שערים. צענה לצענה שער העזרה (יומא ד. ת.) שטים בדצני. במקום אמה טרקסין ושטים כנגדן בעליה. לחן צין עליות היכל לעליות צית קדשי הקדשים (סו. ט.)

והיינו דאמרינן סדר אליהו רבה וסדר אליהו זוטא. א"ר לפי שהפסיק בלמודו לרב ענן חלקו לשני סדרים וצפעת ראשון למד ממנו יותר מן הארבע ידות קרי לראשון סדר אליהו רבה ולתלמידי קרי זוטא: **מבקריו מומיין שבירושלים היו נוטליין שברין.** תימנה דהתנן בצבורות פרק עד כמה

(דף טו. וס.) הנוטל שכל להיות רואה בצבורות אין שומטין אותן על פיו וי"ל כמו שתרמתי למעלה ועוד דהתם דוקא בצבורות שיש לחוש שמא משום שכר יתירנו אלכל הכא מיידי צדקת מומי שאר קדשים והכי איתא צשיליה פרק התרומה בשקל' (דף י.) דלמח' מבקר מומי קדשים נוטלים שכן מתרומת הלשכה: **מלמדיו הלכות קמיצה.** והא דלא חשיב הלכות מליקה שצבל הלכות שמיטה הן: **שבעה כנגד ז' שערים.** לשצעה שערי עזרה קאמר אומר רבי דס"ל כמנא דמתני' דמס' מדות צפ"ק (משנה ד) דתנן ז' שערים היו בעזרה ג' בצפון וג' בצדק ואחד במזרח והא דתנן התם לעיל בשלשה מקומות והכנים שומרים כו' על חמשה שערי העזרה כו' במס' תמיד צפ"ק (דף טו.) פריך לכו ומשני אביי תרי מנייהו לא צעי שימור ורצא משני תנאי היא דתניא אין פוחתין [ומג' גזרין ח' אמרכלין רבי נתן אומר אין פוחתין מיי"ג גזרין כנגד י"ג שערים דל חמשה דהר הצית פשו להו תמניא אלו ח' לעזרה אלמלא ארכא תנא תנא דלמח' תמניא הוה ו) ואיכא תנא דלמח' חמשה הוה תימנה אמאי מייית רצא הן תנאי ו) ממתניתין דמדות היה יכול להצית דתנן התם צפ"ק שני (משנה ו) שלש עשרה השתחוואות היו שם אצא יוסף בן חנן אומר כנגד י"ג שערים ועוד תימנה דהרי אכא מחלוקת רביעי דעל כרחין להווא תנא דס"ל ד"ג שערים היו בעזרה לא מלי למימר דקצבר ח' ודל חמשה דהר הצית דהא מפרש התם שמש של אותן שערים ואין מוזכרין אפי' אחד מאותן שערים דהר הצית המפורש צפ"ק דמדות שני שערי חולדה מן הדרום וקיפוטוס מן המערב ועדי מן הצפון שער מזרחי ששן הצירה עליו זורה ואומר ר"מ ללעולם ס"ל להווא תנא דז' שערים היו בעזרה והא דחשיב י"ג היינו עם השערים הקטנים דהכל חשיב מדע דהא חשיב פישפישין שהיו לשער נקנור אצל גדולים לא היו בעזרה אלא ז' והן אותן המפורשים צפ"ק והמעניין שם ימלא דשער הקרבן דפ"ק הוא שער הצבורות דפ"צ ואותן י"ג שערים דמדות שנויים נמי במסכת שקלים כל אותה משנה ממש צפ"ק שפורות אצל אין שני בה אצא יוסף בן חנן כמו ששנו במס' מדות ובגמרא דירושלמי קאמר מתני' אצא יוסף בן חנן דקאמר כנגד י"ג שערים ללרצנן ז' שערים הוה בעזרה דעתייהו לרצנן היכן היו השתחוואות האלו כי היא דתנינן תמן י"ג פרקות היו בה שפרצו שערים מאי קמתמה כנגד מי הוה השתחוואות אינהו נמי מודו דעם הקטנים היו שלשה עשר כדפרישית ואומר רבינו תם כיון דלא חשיבי צענייהו כל כך שיקראו אותם שערים אין נראה שיהא השתחוואות כנגדם אצל אצא יוסף בן חנן קרא אותם שערים. מ"ר:

האי עשה והאי עשה ^אעשה דכבוד תורה עדיף סלקיה לדינא דיתמי ואחתיה לדיניה כיון דהוא בעל דיניה יקרא דקא עביד ליה איסתתם טענתיה: **רב ענן הוה רגיל אליהו דאתי גביה דהוה מתני ליה סדר דאליהו כיון דעבד הכי איסתלק יתיב בתעניתא ובעא רחמי ואתא כי אתא הוה מבעית ליה בעותי ועבד תיבותא ויתיב קמיה עד דאפיק ליה סידריה והיינו דאמרי סדר דאליהו רבה סדר אליהו זוטא בשני דרב יוסף הוה ריתחא אמרי ליה רבנן לרב יוסף ליבעי מר רחמי אמר להו השתא ומה אלישע דכי הוה רבנן מיפטרי מקמיה הוה פיישי תרי אלפין ומאתן רבנן בעידן ריתחא לא הוה בעי רחמי אנא איבעי רחמי וממאי דפיישי הכי דכתיב י' ויאמר משרתו מה אתן זה לפני מאה איש מאי לפני מאה איש אילימא דכולהו לפני מאה איש בשני בצורת טובא הוה אלא דכל חד וחד קמי מאה איש כי הוה מיפטרי רבנן מבי רב הוה פיישי אלפא ומאתן רבנן מבי רב הונא הוה פיישי תמני מאה איש רבנן רב הונא הוה דריש בתלירס אמוראי כי הוה קיימי רבנן ממתיתא דרב הונא ונפצי גלימיהו הוה סליק אבקא וכסי ליה ליומא ואמרי במערבא קמו ליה ממתיתא דרב הונא בבלאה כי מיפטרי רבנן מבי רבה ורב יוסף הוה פיישי ארבע מאה רבנן וקרו לנפשיהו יתמי כי הוה מיפטרי רבנן מבי אביי ואמרי לה מבי רב פפא ואמרי לה מבי רב אשי הוה פיישי מאתן רבנן וקרו נפשיהו יתמי דיתמי א"ר יצחק בר דייפא א"ר אמי מבקריו מומיין שבירושלים היו נוטליין שברין מתרומת הלשכה אמר רב יהודה אמר שמואל ת"ח המלמדיו הלכות שחיטה לכהנים היו נוטליין שברין מתרומת הלשכה אמר רב גידל אמר רב ת"ח המלמדים הלכות קמיצה לכהנים נוטליין שברין מתרומת הלשכה אמר רב בר חנה אמר ר' יוחנן המגיהי ספרים שבירושלים היו נוטליין שברין מתרומת הלשכה אמר רב נחמן אמר רב נשים האורגות בפרכות נוטלות שברין מתרומת הלשכה יואני אומר מקדשי ברוך הבית הואיל ופרכות תחת בנין עשויות מיתיבי נשים האורגות בפרכות ובית גרמו על מעשה לחם הפנים ובית אבטינס על מעשה הקטרת כולן היו נוטלות שברין מתרומת רבי זירא אמר רב א שלשה עשר פרכות היו במקדש שני שבעה כנגד שבעה שערים אחד לפתחו של היכל ואחד לפרה היו נוטלות שברין מתרומת הלשכה אבא שאול אומר נשים יקרות שבירושלים היו זנות אותן ומפרנסות אותן בעא מיניה רב הונא מרב**

כלי הלשכה יתם ברבבי דאמר היו במקדש שני שבעה כנגד שבעה שערים אחד לפתחו של היכל ואחד לפרה היו נוטלות שברין מתרומת הלשכה אבא שאול אומר נשים יקרות שבירושלים היו זנות אותן ומפרנסות אותן בעא מיניה רב הונא מרב מלכי יון וחזרו וגדרוס וגזרו כנגדם י"ג השתחוואות ואם תאמר לרצנן נמי שצעה השתחוואות אינהו נמי מודו דעם הקטנים היו שלשה עשר כדפרישית ואומר רבינו תם כיון דלא חשיבי צענייהו כל כך שיקראו אותם שערים אין נראה שיהא השתחוואות כנגדם אצל אצא יוסף בן חנן קרא אותם שערים. מ"ר: